

NAMAZLA İLGİLİ ÇEŞİTLİ SORULAR - 2

Soru: Namaz çeşitleri nelerdir?

CEVAP

Namazlar farz, vacip ve nafil olmak üzere üçe ayrılır. Bunlardan;

1- Farz namazlar: Beş vakit namazın farzları, Cuma namazının iki rekat farzı ve cenaze namazı, farz namazlardır. (Cenaze namazı farz-ı kifayedir.)

2- Vacip namazlar: Vitir namazı, bayram namazları, adak olan namaz ve başlanıp yarıda kalan nafil namazlardır. Kazaya kalan vitir namazını da, kaza etmek vaciptir.

3- Nafil namazlar: Beş vakit namazın sünnetleri, teravih namazı ve sevap kazanmak niyeti ile kılınan teheccüd, tehiyyet-ül-mescid, işrak, duha, evvabin, istihare, tesbih namazları gibi namazlar, nafil namazlardır. Yani kılınması emir değildir. Farz ve vacip olan namazlardan, borcu olmayan bir kimsenin, nafil ibadetlerine de sevap verilir.

Namaza giderken

Soru: Namaz kılmaya gittiğim zaman, benimle oturan insanlara, gelin namaz kılalım demiyorum. Bu durumda günahım var mıdır?

CEVAP

Size günah olmaz. Namaz kılmaya giderken, ben namaz kılmaya gidiyorum dersiniz, iyi olur. Onlara namazı hatırlatmış olursunuz. Bak bu genç kılıyor, biz de kılsak diye düşünen çıkabilir. Yani bir çeşit emr-i maruf olur, iyi olur. Namaza düşman olanlara ise söylenmez. Hatta onlardan namaz kıldığımızı gizlemek lazımdır.

Cünüp olduğunu bilmeden

Soru: Farkında olmadan cünüp olarak namaz kılan, haram işlemiş olur mu?

CEVAP

Bilmeyince günah olmaz. Eğer hiç farkına varmasaydı, namazı bile sahih olurdu. Allahü teâlâ gücümüzün yetmediği işleri, emirleri teklif etmez.

Çalar saat

Soru: Allahü ekber sesi çıkaran saatleri sabah namazına uyanmak için kullanmak caiz mi?

CEVAP

Çalar saat kullanmalıdır.

İhtiyaç varsa

Soru: İhtiyaçsız, sabah **Maliki**, öğle **Safii'**ye göre namaz kılmak caiz mi?

CEVAP

Bir ihtiyaç olunca caiz olur.

Namazda kastedilen kol

Soru: Namazda bütün kol, iki uzuv mu?

CEVAP

Evet.

Fildişi tarakla

Soru: Maliki'de, fildişi tarakla, namaz kılmak caiz mi?

CEVAP

Evet.

Yan tarafa alsa

Soru: Yol üstüne durup namaz kılanın nnden geçmemek için, onu tutup, bir metre yan tarafa alsak, bu kimsenin namazı bozulur mu?

CEVAP

Hayır.

Farzı nafil olarak yapmak

Soru: (Farzı nafil olarak yapmak, müekked sünnetleri yapmaktan daha çok sevap olur) buyuruluyor. Bu hangi ibadetlerde olur?

CEVAP

Namaz ve hacda olur. Mesela, nafil hac yapmak, umre yapmaktan daha sevaptır. ğleyi yalnız kılıp son sünneti kılacağı sırada yanında cemaatle namaz kılınmaya başlansa, hemen cemaate uyup onlarla öğleyi nafil olarak kılmak, öğlenin ilk ve son sünnetinden daha sevaptır.

Tekrar kılmak

Soru: Farzı nafil olarak yapmak, sünnetten evla olduğuna göre, farzı tekrar kılmakta mahzur var mı?

CEVAP

Farz tekrar kılınmaz. Ancak, farz kılarken sünnetlerinden birini terk etmişe veya mekruh işlemişe o zaman caiz olur. Bir de, hazır cemaat varsa onlara uyararak nafil kılmak caizdir.

Sünnet olanı değiştirmek

Soru: Namazda otururken, sünnet diye, kibleye dönmesi için, sol ayağı da, sağ ayak gibi dikmek bid'at olur mu?

CEVAP

Evet, bid'at olur.

Farzdan sonra

Soru: Yetişilemezse, yatsının ilk sünneti, farzdan sonra kılınır mı?

CEVAP

Evet.

Abdestsiz olduğunu hatırlamak

Soru: Akşamın farzını kılıp, sünneti kılarken abdestsiz olduğunu hatırlayanın, farzı tekrar kılması gerekir mi?

CEVAP

Evet, abdest alıp farzı tekrar kılar. Vakit çıktıktan sonra hatırlarsa kaza eder.

Namazın içindeki sünnetler

Soru: Namaz içindeki sünnetlerden biri terk edilince, mesela başı açık namaz kılmanın, o namazı iade etmesinin hükmü nedir?

CEVAP

Gerekmez. O namazı iade etmek, sünnettir. İade etmese de olur. Yanlışlıkla terk edilirse mahzuru olmaz.

İbadetten sevap beklenir

Soru: İlmahal'de orucun Allahın emri olduğuna inanmak ve sevap bekleyerek tutmak lazım olduğu bildiriliyor. Oruç gibi, namaz için de, aynı şekilde sevap beklemek lazım mıdır?

CEVAP

Elbette sevap beklemek lazımdır. Zekât da öyle, hac da öyledir.

Dört rekât niyetiyle

Soru: Dört rekât niyetiyle bir nafîle namaza başlayıp, herhangi bir sebeple iki kılıp selam verilirse, kılmadığımız iki rekât üzerimize vacib mi olur?

CEVAP

Evet.

Peygamberlere kıldırıldığı namaz

Soru: **Peygamber efendimiz** miraca çıkmadan namaz farz edilmemişti. Kudüs'te bütün Peygamberlere kıldırıldığı namaz nafile mi idi?

CEVAP

Evet.

Eda niyetiyle kaza

Soru: Eda niyetiyle kaza, kaza niyetiyle eda caiz midir?

CEVAP

Eda niyetiyle kılınan bir namaz, vakti girmemişse, nafile olur. Vakti çıktıktan sonra kılınmış ise, kaza olur. Mesela, (**Bugünkü öğle namazını eda etmeye**) diye niyet eden, vakti çıkmış ise öğleyi kaza etmiş olur. Öğle vakti çıktı zannederek, (**Bugünkü öğleyi kaza etmeye**) diye niyet edip namaz kılsa, vakit çıkmadığı anlaşılınca, öğleyi eda etmiş olur; fakat geçmiş öğle namazını kazaya niyet ederek kıldırıldığı namaz, o günün öğle namazının yerine geçmez; çünkü bugünün namazına diye niyet etmemiştir.

Erkeğin buluğa ermesi

Soru: Erkek çocuklar buluğa kaç yaşında ulaşır? Buluğa ulaşmadığı müddetçe dini emirlerle yükümlü olmaz mı?

CEVAP

12 yaşından itibaren buluğa ulaşır. Eğer 15 ini doldurduğu halde, hâlâ buluğa ermemişse, ermiş kabul edilir, dini emirleri yapmakla yükümlü olur.

Sevabı gönderilir

Soru: Ölü **veya** diri için namaz kılmak, oruç tutmak ve ona bu sevabı yollamak caiz olur mu?

CEVAP

Namazın, orucun sevabı ona gönderilir; fakat onun için namaz kılınmaz, oruç tutulmaz.

Küçük çocuk ve abdest

Soru: Küçük çocuk Kur'an-ı kerimi abdestsiz tutabilir mi, namaz kılabilir mi?

CEVAP

Tutabilir. Usulen olsun abdesti öğretmeli, teyemmümü öğretmeli. Namaz kılacaksan teyemmüm et demeli, abdestsiz kılsa da olur, fakat namaz için abdestin lüzumunu öğrenmeli. Abdestsiz kılınamayacağını bilmeli.

Yeni iman eden

Soru: Kâfirken müslüman olan, kâfirken kılmadığı namaz ve tutmadığı oruç borçlarını kaza eder mi?

CEVAP

İman edenin namaz ve oruç borcu olmaz; çünkü o kâfir iken ona namaz kılmak ve oruç tutmak farz değildi. Diğer ibadetler de, zekât ve hac da böyledir.

İçki içen de namaz kılmalı

Soru: İçki içen birinin, içkinin 40 gün vücuttan çıkmayacağını ve 40 gün ibadetlerinin kabul olmayacağını düşünerek, namazı bırakması doğru olur mu?

CEVAP

Doğru olmaz. Çok yanlış olur. Namazı bırakmak çok büyük günahdır. İçki vücuttan kırk gün çıkmaz diye bir şey yok. Kur'an-ı kerimde sarhoş iken kılmayın deniliyor, okuduğunu anlarsa kılması lazım. Ayıkken kılması lazımdır. Derhal namaza başlamalı. Ne günah işlenirse işlensin namaz terk edilmemeli. İçki içenin namazı sahihtir, yani borç ödenmiş olur; ama büyük sevablara kavuşamaz.

Evde namaz kılmak

Soru: (Namazlarınızın bir kısmını evde kılın ve evlerinizi kabre çevirmeyin) hadisine uyararak, ara sıra namazlarımızı evde kılıyor, camiye, cemaate gitmiyoruz. Uygun mudur?

CEVAP

Hadis-i şeriften kendi anladığımızı göre amel etmemiz caiz olmaz. İmam uygunsa, evde kılmak uygun olmaz. Evlerde kaza ve nafile kılarak evleri ibadetsiz geçen kabir haline getirmemeli. İmam-ı Münziri hazretleri buyuruyor ki:

(Evlerinizi kabre çevirmeyin) hadis-i şerifi, evlerinizi namaz kılmamakla, kabirlere benzetmeyin demektir; çünkü kabristanda namaz kılmak caiz değildir.

Yatsının ilk ve son sünneti

Soru: Yatsı namazının ilk ve son sünnetiyle alakalı bir hadis-i şerif var mıdır?

CEVAP

Hazret-i İbni Ömer'in, (Resulullah ile beraber, yatsı namazından sonra iki rekat namaz kıldık) diye bildirdiği hadis-i şerifi, yatsının son sünnetini, Hazret-i Abdullah ibni Mugaffelin rivayet ettiği, (Her ezan ve ikamet arasında namaz vardır) hadis-i şerifi de, yatsının ilk sünnetini göstermektedir. (Buhari)

Tembelliğin ilacı

Soru: Tembellikten, boş şeylerden nasıl kurtulabiliriz?

CEVAP

Tembelliğin ilacı, çalışkanlarla konuşmak, tembel, uyusuk kimselerden kaçınmak, Allahü teâlâdan hayâ etmek lazım geldiğini ve azabının şiddetli olduğunu düşünmek ve namazları vaktinde kılmaktır. Namaza önem veren tembellikten kurtulur.

Haramdan kaçmayan

Soru: İçki içmek ve kumar oynamak gibi bir haramdan kaçmak mı daha sevap, yoksa namaz kılmak, oruç tutmak mı daha sevaptır? Yani bir kimse içki içiyorsa, kumar oynuyorsa, fakat namazlarını da kılıyorsa ahirette kârlı mı çıkar zararlı mı?

CEVAP

Zararlı çıkar. Çünkü haramdan kaçmanın sevabı, farzları yapmanın sevabından daha fazladır.

Sahibinin rızası olmayan yerde

Soru: Rızasız olarak zorla bir kimsenin evinde, bahçesinde namaz kılmak caiz midir?

CEVAP

Gasp edilen yerde namaz kılmak caiz ise de mekruhtur. Yani namaz borcu ödenmiş olursa da, namaz kılmakla hasıl olacak büyük sevaptan mahrum kalınır. Midesinde, elbisesinde azıcık haram bulunan kimsenin de namazı mekruh olur.

Müekked sünnetler kılınamamışsa

Soru: Müekked sünnetlerin vaktin farzlarından sonra da kılınabileceği, gayri müekked sünnetlerin ise kılınamayacağı doğru mudur?

CEVAP

Yanıştır. Doğrusu şöyledir:

Öğlenin, müekked sünnet olan ilk sünneti, farzdan önce kılınamamışsa, farzdan sonra kılınır. Sabahın çok faziletli olan müekked sünneti, farzdan önce kılınmamışsa, farzdan sonra kılınmaz. Çünkü sabah namazının farzından sonra nafile kılınmaz. Sünnetler de nafiledir.

İkindinin sünneti, farzdan önce kılınamamışsa farzdan sonra kılınmaz. Çünkü akşama kadar kerahet vaktidir. Kerahet vaktinde sünnet, nafile kılınmaz. Yatsının ilk sünneti, gayr-i müekked olmasına rağmen, farzdan sonra kılınabilir. Çünkü yatsıdan sonra kerahet vakti yoktur. Sabaha kadar kılınabilir. Bu hususlar bütün fıkıh kitaplarında, mesela Redd-ül-muhtar'da yazılıdır.

Müstehab daha sevap olur mu?

Soru: Namaz kitabında, abdest alırken dişleri misvak ile temizlemek müstehaptır denirken, abdestin sünnetleri bahsinde ise, misvak önemli sünnet deniyor. Burada bir gelişki yok mu? Bunun gibi namaz kılarken rüku ve secdelerde tesbihleri üçer kere okumak sünnet, 5,7,9 gibi fazla okumak ise müstehaptır deniyor. Fazla okuyunca sevabı niye azalıyor ki?

CEVAP

Abdest alırken dişleri temizlemek, fırçalamak sünnettir. Bunu misvak ile yapmak müstehabdır, daha iyidir. Yani misvak kullanılınca hem sünnet yerine geliyor hem müstehab, parmakla veya diş fırçası ile dişler temizlenirse sadece sünnet yerine gelir. Bu sünnet misvakla yapılmıca ayrıca müstehab sevabı da alınıyor.

Rüku ve secdelerde üçer defa tesbih çekmek sünnet, daha fazla çekince ayrıca müstehab sevabı da alınıyor.

Bunun gibi, namazda selam verirken, iki omuzuna bakmak sünnet, dikkatle bakmak ise müstehabdır.

Namaz içinde niyet

Soru: Namaz içinde, başka mezhebi taklide niyet etmek caiz mi?

CEVAP

Hayır.

Namazı kazaya bırakmamak için

Soru: Namaz vakti çıkmaya yakın, semavi özür olmadan eli kanayan, **Maliki**'yi taklit edip namaz kılabilir mi?

CEVAP

Namazı kazaya bırakmak haramdır. Namazı kazaya bırakmamak için taklit caizdir.

Haram işleyenden uzaklaşmalı

Soru: İlmihal'de, (Parmağında altın yüzük takılı kimsenin bulunduğu sofraya oturmamalı ve birinci safta, böyle biri yanında namaz kılmayıp, arka safa kaçmalı. Başka haramları kullananlardan da böyle uzaklaşmalı) deniyor. Bid'at sahibi olmak da bu hükme dâhil midir?

CEVAP

Evet.

Namaz kıldığından Őphe etmek

Soru: Namazı kılıp kılmadığından emin olamayan kimse ne yapmalı?

CEVAP

Namazı kıldığından Őphe eden kimse, vakit çıkmadıysa, o namazı tekrar kılar. Vakit çıktıysa artık kılması gerekmez.

Haram elbiseyle namaz

Soru: Bir erkeğin yanında çalınmıŐ elbise ve ipek varsa, bunlarla namaz kılmak caiz olmadığı için namazını kazaya mı bırakması gerekir?

CEVAP

Namaz kazaya bırakılmaz. Özürsüz namazı kazaya bırakmak büyük günah olur. İpek elbiseyle namazını kılar. İbni Âbidin hazretleri buyuruyor ki:

İpek ve gasp edilmiş, alınmış elbiseyle namaz kılmak tahrimen mekruhtur. Hiçbir Şey bulamayan bir erkeğin, yalnız ipek bulunca, ipek elbiseyle namaz kılması lazım olur. (Redd-ül-muhtar)

Kamet okunduktan sonra

Soru: Peygamber efendimiz, (Farz namaz için kamet okununca, artık başka namaz kılınmaz) buyurunca, oradakiler, "Ya Resulallah, sabahın iki rekât sünneti de mi kılınmaz" diye sorduklarında, (Evet, sabahın iki rekât sünneti de kılınmaz) buyurduğu bildiriliyor. Kamet okunduktan sonra niye namaz kılınmaz?

CEVAP

Âlimler bu hadis-i Şerifi Őöyle açıklıyorlar:

Cemaatle farz namaz kılınırken sünnet kılmaya başlanmaz, hemen cemaate uyup farz kılınır demektir. Onun için cemaate geç gelen, sünnete hemen başlamamalı, farzı kıldıktan sonra o sünneti kılmalıdır. Ancak bundan sabah namazının sünneti ile ikindinin sünneti hariçtir. Sabah namazının kuvvetli sünneti farzdan sonra kılınmayacağı için, mümkünse, farza yetişebileceğini iyi anladığı takdirde, caminin girişinde cemaatten ayrı bir yerde kılmalı. Buna da imkân yoksa bir direk arkasında kılınabilir. Cemaatin arasında kılınmaz.

Kaza namazı olan Şafii

Soru: Şafii mezhebinde kazası olanın sünnet kılması harammış. Şafii âlimleri nasıl olur da namaz kılmaya haram diyebiliyorlar? Bu kadar mantıksızlık olur mu?

CEVAP

Bazı deyimler, tabirler vardır, bir Şey söylenir başka Şey anlaşılır. Mesela soba yanıyor denir, maksat içindeki odun yanıyor demektir, yoksa demir sobanın kendisi

değil. **Şafii** âlimlerinin ve diğer mezhep âlimlerinin, kaza namazı varken sünnetle iştigal etmeye haram demeleri de böyledir. Haram olan sünnet kılmak değildir, farzı tehir etmektir. Sünnet olsun, nafîle olsun namazla meşgul olmak sevaptır, ancak farz borcunu tehir etmek haramdır. Onun için sünnet kılmak haramdır deniyor. Sünnet kılınca farz tehir edildiği için sünnet kılmak haramdır deniyor. Yoksa bizzat sünnet kılmak haramdır denmiyor.

Bu konuya örnek vermek için Tergib-us-salat kitabındaki iki hadis-i şerifi bildirelim:

(Bir namazı, vakti çıktıktan sonra kılan, 80 hukbe Cehennemde kalacaktır.)

(İki farz namazı bir araya getirmek, büyük günahdır.)

Birinci hadis-i şerifte, sanki namaz kılmak veya kazasını kılmanın cezası Cehennemde 80 hukbe kalmak olarak bildiriliyor. Burada namaz kılmak, kaza namazı kılmak günahdır denmiyor. Namazı özürsüz kazaya bırakmak günahdır deniyor.

İkinci hadis-i şerif de böyledir. Diyelim mazeretsiz öğle namazının farzını kılmayıp ikindi ile beraber kılmak büyük günahdır deniyor. Bu ne demek? Öğleyi mazeretsiz ikindi vaktine bırakmak büyük günahdır deniyor. Kaza etmekle bile günah affolmuyor. Ayrıca istigfar etmek gerekir.

Namazda esnemek

Soru: Namazda eserken ağızımızı elin içi ile mi yoksa dışı ile mi kapatmalıyız?

CEVAP

Ağızı açarak esnemek mekruhtur. Esnemeye mani olmak için, alt dudağı dişlerin arasına sıkıştırmalıdır. Esnemeye mani olunamazsa, ayakta sağ elin, diğer rükünlerde ve namaz dışında sol elin dışı ile, ağızı örtmek gerekir.

Tenin birbirine değmesi

Soru: Namazda, bacakların çıplak olarak, birbirine değmemesi için, eteğin altına mutlaka iç çamaşırı giymek gerekir mi?

CEVAP

Hayır, gerekmez. Değmesinin mahzuru olmaz.

Sabah namazına uyanabilmek için

Soru: Genelde sabah namazına kalkamayanın ne yapması gerekir?

CEVAP

Namaza uyandırıcı bir tedbir almak gerekir. Mesela erken yatmalı ve çalar saati kurmalıdır. Bu tedbirleri aldıktan sonra, Kevser suresini okuyup, (Ya Rabbi, sabah namazına vaktinde kalkmamı ihsan et) diye dua etmelidir. (Cennet Yolu İlmihali)

Kâbe'de kadın erkek cemaatle namaz

Soru: Kâbe'de erkek kadınla yan yana cemaatle namaz kılabilirler mi?

CEVAP

Kılabilirler. Bu, sadece Kâbe'ye mahsus istisna bir durumdur. (Dürr-ül-muhtar)

Uyuyanı namaza kaldırmak

Soru: Kaldığımız yerde uyuyanları, namaza kaldırmak gerekir mi?

CEVAP

Memnun olacak kimseyi kaldırmak sünnettir. Beni kaldır diye tembih etmişse, kaldırmak farz olur. Memnun olmayanları kaldırmak gerekmez.

Dizlerini sert yere koyamamak

Soru: Dizlerinde ağrı olan bir kimse, dizlerini sert yere koyamıyorsa, namaz kılarken dizlerinin altına yumuşak bir şey, mesela sünger koyabilir mi?

CEVAP

Mazeret olduğu için mahzuru olmaz.

Erkeklerin tülbentle namazı

Soru: Arap ülkelerinde, erkekler başlarına beyaz tülbent bağlıyorlar. Tülbendi, agel denilen bağ ile tutturuyorlar. Bununla namaz kılmak caiz midir?

CEVAP

Arap ülkeleri çok sıcak yerlerdir. Beyaz renk güneş ışığını yansıtır. Belki de onun için başlarına tülbent takıyorlardır, üstelik ince ve hafiftir. Bununla da namaz kılmak caizdir.

Sert yatakta namaz

Soru: Somya veya sert yatak üzerinde, namaz kılmak caiz midir?

CEVAP

Evet, caizdir.

Pantolonla namaz

Soru: Kadın, pantolonla namaz kılabilir mi?

CEVAP

Örtünün dar olması veya bol olsa da, herhangi bir avret yerine yapışıp, uzvun belli olması, namaza zarar vermez, fakat böyle başkalarına karşı örtülmüş olmaz.

Pantolon erkek kıyafetidir. Kadın giyemezse de, herhangi bir sebeple giyilmişse, pantolon üstüne bir etek giyerek kılmak uygun olur.

Seccadeyi açık bırakmak

Soru: Namazdan sonra seccadenin açık kalması caiz midir, kapatmak veya kenarını kıvrımak gerekir mi?

CEVAP

Açık kalması caizdir, kapatmak veya kenarını kıvrımak gerekmez. Tozlanmasın, kirlenmesin diye kaldırmak iyi olur.

Namazı sebepsiz iade etmek

Soru: Bir farz namazı, sebepsiz iade etmekte mahzur var mıdır?

CEVAP

Eda edilen bir namazı, sebepsiz iade etmek, hadis-i şerifle yasaklanmıştır. İade etmek yerine, (Vaktine yetişip de kılamadığım son ... namazına) diye niyet edilerek bir namaz kılınabilir. Böyle kılınca, farz sahih olmadıysa, bu namaz farzın yerine geçer; eğer sahih olmuşsa, o zaman, kaza namazı yerine geçer. Kazası da yoksa nafil olmuş olur. Farz terk edilmişse, iade etmek farz olur. Vacib terk edilerek mekruh işlenmişse, o namazı iade etmek vacib olur. Sünnet terk edilerek mekruh işlenmişse, o namazı iade etmek sünnet olur, vacib olmaz.

Kurulanmadan namaza durmak

Soru: Acele ile abdest alıp, kurulanmadan namaza durmak caiz midir?

CEVAP

Kurulanmadan namaza durmak caizdir. Şafii'de, kurulanmamak daha iyidir.

Yaradan ve çibandan çıkan kan

Soru: Namaz kıldıktan sonra yarısından veya çibanından kan çıktığını gören kimsenin, kıldığı namazı iade etmesi gerekir mi?

CEVAP

Eğer selam verince hemen bakıp, damlamış olduğunu görürse, namazını iade eder. Selamdan birkaç dakika sonra bakıp görürse, namazını abdestli kılmış sayılır.

Böyle akan yarası olan kimsenin Maliki mezhebini taklit etmesi iyi olur. Çünkü, Maliki'de yarısından kan çıkarsa da, abdesti bozulmuş olmaz. Kan, namazda iken gamaşırına bulaşsa da, Maliki'de necaset namaza mani olmaz.

Namazını ve orucunu bozan

Soru: Nafil namaz kılarken veya nafil oruç tutarken bir mazeretle veya mazeretsiz namazını veya orucunu bozan kimsenin, bunları kaza etmesi gerekir mi?

CEVAP

Bozulan nafile namazları tekrar kılmak, bozulan nafile oruçları da tekrar tutmak vacibdir. Çünkü, nafileyeye başlanınca, bunu tamamlamak vacib olur. (Uyun-ül-besair)

Namaza uyandırmak

Soru: Namazı kerahat vaktine veya kazaya kalacak olanı uyandırmamak günah mıdır?

CEVAP

Fitneye sebep olmayacaksa, uyandırmamak mekruh olur. Eğer söz vermişse, o zaman uyandırmamak haram olur.

Namaz kılıyor mu?

Soru: Bir kimsenin namaz kılıp kılmadığını takip etmek, araştırmak suizan olur mu?

CEVAP

Sebepsiz takip, suizan olur. Önemli bir sebep için olursa, mesela onunla evlenmek gerekiyorsa, o zaman caiz olur.

Namazda Resulullah'a uymak

Soru: Namaza dururken, (Peygamber efendimiz bu namazı kıldığı için ben de kılıyorum) diye düşünmek uygun olur mu?

CEVAP

Evet, çok iyi olur. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

(Bu farzı Peygamber efendimiz kıldı, ben de kılıyorum) diye niyet edilirse, farzı yapmak sevabından başka, tâbi olmak sevabı da ayrıca hâsıl olur. (3/87)

Hayırlı işlere sağdan başlanır

Soru: Namaz kılarırken, yanıma gel anlamında, arkamızdan biri sırtımıza dokunuyor. Onun yanına giderken önce sağ adımı mı atmak gerekir?

CEVAP

Evet, hayırlı işlere sağdan başlanır.

Namazı geçmeyenler

Soru: (İslam Ahlakı) kitabındaki hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

1. kat gökteki melekler, yalancının;
2. kattakiler, kalbi namazda dünya işiyle meşgul olanın;
3. kattakiler, namazını beğenenin;
4. kattakiler, kibredenin;

5. kattakiler, haset edenin;
6. kattakiler, merhametsizin;
7. kattaki meleklerle, tamahkârın namazını geçirmeyip geri çevirirler.

Peki, bu namazlar sahih olmuyor mu?

CEVAP

Şartlarına uygunsa sahih olur, yani namaz borcundan kurtulur. (Namazını geçirmezler) demek, (O namaz için vaat edilen büyük sevablara kavuşamaz) demektir.

Namaz kılındığını gizlemek

Soru: Namaz kıldığımızı saklamamız caiz midir?

CEVAP

Evet, gerekiyorsa gizli kılınır.

Uyanmak için tedbir

Soru: Namaz vakti girdikten sonra, tedbir almadan uyuyup namazı kaçırmak haram mıdır?

CEVAP

Vakit girdikten sonra uyuyup namazı kaçırmak, haram değilse de, tahrimen mekruhtur. Birine tembih ederek veya çalar saat kurarak uyanmayı temin edince mekruh olmaz. Vakit girdikten sonra, kılmadan uyumak özür olmaz. Bunun, vakit çıkmadan uyanması için tedbir alması farz, vakit girmeden uyuyanın tedbir alması ise, müstehabdır.

Korku namazı

Soru: Korku namazı nasıl kılınır?

CEVAP

Bir tehlike anında veya düşman saldırınca, cemaat iki gruba ayrılır, imamın arkasında, farz namazı nöbetleşe kılarlar. İki rekâtlı bir namazın ilk rekâtını veya dört rekâtlı bir namazın ilk iki rekâtını imamla birlikte kılan birinci grup, ikinci secdeden veya ilk oturuştan sonra cemaatten ayrılıp görev başına gider, ikinci grup gelerek imamla birlikte kalan rekâtları tamamlayıp görevlerine dönerler. İmam kendi başına selam verir. Daha sonra da birinci grup kıraatsiz, ikinci grup kıraatli olarak nöbetleşe namazlarını tamamlar, böylece hem cemaatle namaz ifa edilmiş, hem de görev aksatılmamış olur. (F. Hindiyye)

Sünneti kaza etmek

Soru: Kitaplarda, (Sabah camiye gelen biri, sünneti kılınca cemaati kaçıracığından korksa, sünneti terk edip imama uyar. Kılmadığı sünneti kaza etmesi de gerekmez) deniyor. Kılınamayan bu sünnet, öğleden önce kaza edilse, bir mahzuru olur mu?

CEVAP

Mahzuru olmaz, iyi olur. İmam-ı Muhammed'e göre sünnet, Şeyhayn'a göreyse nafiye sevabı alır. Diğer dört vaktin sünnetleri de kaza edilirse, sünnet değil, nafiye kılınmış olur ve nafiye sevabı alınır.

Bahçeye izinli girmek

Soru: Birinin bahçesinde izinsiz namaz kılmak caiz midir?

CEVAP

Bahçeye zarar verilmezse caizdir. Bahçenin etrafı çevriliyse izinli girmeli!

Cepteki resim

Soru: Bazıları parada resim olduğu için, paraları çoraplarının içine koyup yalın ayak kıyırlar. Caiz mi?

CEVAP

Paradaki resim, cepte kapalı olduğu için namaza zararı olmaz. Hanefi'de yalın ayakla namaz kılmak mekruhtur.

Çok önemli beş şart

Soru: Tergib-üs-salat kitabındaki hadis-i şerifte, (Cuma günü sabah namazından önce, üç kere "Estagfirullah el-azîm ellezî lâ ilâhe illâ hüvel hayyel kayyûme ve etûbü ileyh" okuyanın, kendinin ve ana babasının bütün günahları affolur) buyuruluyor. Bu herkes için geçerli midir?

CEVAP

Şartsız bildirilen böyle hususlar, mutlaka şarta bağlıdır. Bu şartlar şunlardır:

- 1- Müslüman olmak. [Müslüman olmayanın hiçbir iyiliğine sevab verilmez. Ana babası Müslüman değilse, Müslüman evladın okumasının onlara bir faydası olmaz.]
- 2- Ehl-i sünnet itikadında olmak. [Bid'at ehlinin de, hiçbir ibadetine sevab verilmez.]
- 3- Kul haklarını ödemek. [Ödenmedikçe, kul hakları istigfar söylemekle affolmaz.]
- 4- Kazaya kalmış farzları ödemek. [Namaz, oruç gibi farz ibadetleri ödemedikçe, istigfar söylemekle bunlar ödenmiş olmaz.]

5- Haramlardan vazgeçmek. [Haramlardan el çekmedikçe, istigfar söylemekle haramlar affolmaz. Haramlar bırakılınca, istigfar söylemekle günahlar affolur.]

Demek ki, bu beş şart varsa üç istigfar duası okumakla, hem kendisinin, hem de ana babasının bütün günahları affolur. Bu şartlar yoksa affolmaz.

Namazda abdesti bozulan

Soru: Namazı veya abdesti bozulan, namazdan çıkarken, selam verir mi?

CEVAP

İkisi farklıdır. Namazı bozulan, zaten namazdan çıkmış olur, selam vermesi gerekmez. Abdesti bozulan ise, hemen bir omzuna selam verip, namazdan çıkar, çünkü abdesti bozulmuş olup, namazı bozulmamıştır. Hemen gidip abdestini tazeleyip, kaldığı yerden namazına devam edebilir, ama baştan kılması iyi olur.

Alındaki yara

Soru: Alnımda, sağ kaşımın hizasında yara var. Namaz kılarken yaranın üstüne secde edersem kanıyor. Abdestimin bozulmaması için sadece alnımın sol tarafını ve burnumu yere değdirmem caiz olur mu?

CEVAP

Caiz olursa da, yarayı oksijenli suyla yıkayıp, merhem sürüp, bantlayarak normal secde etmek daha uygun olur.

Namazda şaşırın

Soru: Bir kimse, dört rekâtlık bir namaz kılarken, üçüncü rekâta mı, beşinci rekâta mı olduğunda şüphe ederse nasıl hareket eder?

CEVAP

Üçüncü rekâta mı, beşinci rekâta mı olduğunda şüphe ederse, hemen oturup Ettehiyyatü'yü okur. Sonra kalkar bir rekât daha kılıp tekrar oturup Ettehiyyatü'yü okur. Sonra ayağa kalkar; bir rekât daha kılıp oturur. Ettehiyyatü'yü okuduktan sonra secde-i sehv yapar. Böylece namaz tamamlanmış olur.

Eğer üç kıldıktan sonra şaşırılmışsa, dördüncü rekâta oturduğu için o namaz sahih olur. Beşinci rekâta kalktığında şaşırılmışsa, yine dördüncü rekâta oturduğu için o namaz sahih olur. Böyle durumlarda son rekâta oturmaya dikkat etmelidir; çünkü son rekâta oturulmazsa namaz sahih olmaz.

Şafak nedir?

Soru: Bir hadis-i şerifte, (Cebrail aleyhisselamla şafak kararınca yatsıyı kıldık) buyuruluyor. Yine İlmahal'de (Akşam namazının vakti, güneş kaybolduktan sonra

başlayıp, şafak kararınca kadar devam eder) deniyor. Şafak, sabah, tan vaktine denmiyor mu?

CEVAP

Güneş doğmaya yakın tan zamanına şafak dendiği gibi, Güneş'in batıp ortalık kararmaya başladığı zamana da şafak deniyor.

Namazı ilk vaktinde kılmak

Soru: Cemaate gidemeyenin ve kadının, namazı vakti girer girmez kılmaları daha iyi değil midir?

CEVAP

Evet, namazı vakti girer girmez kılmak daha faziletlidir. Cemaatle kılmak veya cemaati çoğaltmak için geciktirmek caizdir. Cemaatle kılınmayan yerlerde ise, vakit girer girmez kılmak evladır. Kadınların da vakit girer girmez hemen kılmaları evladır. (Redd-ül Muhtar)

Namaza dört şeyle girilir

Soru: İslam Ahlakı kitabında (Namaza dört şeyle girilir: Farz, vacib, sünnet ve müstehabla) deniyor. Bunlar nelerdir?

CEVAP

Hanefî'de, ellerini kulağının hizasına kaldırmak ve avuç içini kibleye çevirmek sünnettir.

Erkeklerin başparmağını kulak yumuşağına değdirmesi ve kadınların, omuz hizasına kaldırması müstehabdır.

Tekbir getirmek farzdır. Tekbir getirirken Allah demek farz, ekber ile birlikte söylenince vacib de yerine gelmiş oluyor.

İmam-ı a'zama göre, Allah demekle farz yerine gelmiş olur. Fetva da böyledir. Allahü ekber ifadesinden başka şeyle namaza başlamak mekruhtur. (İbni Âbidin)

Yalnız Allah deyip de, ekber denmezse vacib terk edilmiş olduğundan tahrimen mekruh oluyor.

Allah-ül-kebîr veya Allahü kebîr demekle de farz yerine gelir. Allahü celle, Allahü a'zam, Er- Rahmanü ekber, Lâ ilahe illallah, Tebarekallah, Er-Rahman, el-Hâlık, er-Rezzak derse farz yerine gelmiş olur. (Halebi)

Vacibin de yerine gelmesi için, Allahü ekber diyerek namaza başlamak şarttır. Diğer üç mezhepte Allahü ekber demek farzdır. (İslam Ahlakı)

Depremden kaçmak

Soru: Namaz kılarken deprem olsa, hemen namazı bozup kaçmak mı gerekir?

CEVAP

Muteber kitaplarda, (Kapalı yerdeyken deprem olursa, oradan dışarı kaçmak müstehabdır) buyuruluyor. (Redd-ül-muhtar, Bezzaziyye)

Namazı, zaruretsiz bozmak haramdır. Ancak deprem sebebiyle evimize, kendimize veya çoluk çocuğumuza bir zarar gelecekse, o zararı önlemek için namazı bozmak caiz olur. Ortada başka sebep yoksa bozmak caiz olmaz.

Namazı ilk vaktinde kılmalı

Soru: Namazı vakti içinde mesela vaktinin sonunda kılmakta mahzur var mıdır?

CEVAP

İkinci, akşam ve yatsı namazını geciktirip, mekruh vakte bırakmak tahrimen mekruhtur, günahdır. Sabah ve öğle namazını ise vaktin sonunda kılmak günah değildir, ama efdali her namazı vakit girer girmez kılmaktır. Bir hadis-i şerif meali:

(İlk vaktinde kılınan namazda Allah'ın rızası vardır, vaktin sonunda kılınanda da Allah'ın affı vardır.) [Tirmizî]

(Namazı vakit girer girmez kılmak Allah'ın rızasına, ortasında kılmak Allah'ın rahmetine, sonunda kılmak ise Allah'ın affına vesiledir.) [Dâre Kutnî]

Namazı mekruh olarak son vaktinde de kılan, yine affa uğrayabiliyor. Hiç kılmayan için öyle bir af müjdesi yoktur. Namazı kesinlikle aksatmamalı, namaza mani olan işlerde hayır olmadığını bilmeli.

İmsak vaktinden sonra

Soru: Sabah namazının sünnetinden önce, şükür namazı, tehiyyet-ül mescit gibi herhangi bir nafile namaz kılınır mı?

CEVAP

İmsak vaktinden sonra, sabah namazının sünneti hariç, hiçbir nafile namaz kılınmaz. Sabahın farzından sonra ise, sabahın sünneti de kılınmaz. (Dürer)

Sabahleyin, tan yeri ağardıktan, güneş doğuncaya kadar, sabah namazının sünnetinden başka nafile kılınmaz.

Namazda selam verirken

Soru: Namazın sonunda selam verirken, (Peygamber efendimize ve şerefli meleklerle) diye niyet ediyorum. Böyle niyetin bir mahzuru var mıdır?

CEVAP

Mahzuru yoktur, iyi olur. Melekler için şerefli denir. Şerefli oldukları Kur'an-ı kerimde bildirilmektedir. (Enbiya 26)

Elde olmadan gülmek

Soru: Ruhi yönden rahatsızım. Elimde olmadan her namazda yanımdakiler işitecek kadar gülüyorum. Namazım ve abdestim bozulmuş oluyor mu?

CEVAP

Elde olmadan gülmek, elde olmadan idrar kaçırmaya benzer. Yani elde olmadan gülmek bir özürdür. Elde olmadan idrar kaçırmak gibi, abdesti de, namazı da bozmaz. **Hanefi'**de özür sahibi olur, her namaz vakti girince abdesti bozulur.

Mâlikî taklit edilirse, abdesti bozan başka bir şey olmadıkça, böyle özürler abdesti de, namazı da bozmaz.

Sabah namazına kalkmak

Soru: Sabah namazlarına kalkamayan ne yapmalıdır?

CEVAP

Şu üç şeye dikkat etmelidir:

1- Namazları vaktinde kılmak için gerekli tedbirleri almalı. Mesela erken yatmalı, çalar saat kullanmalı.

2- Haramlardan sakınmalı.

3- Helâl yiyip içmeli.

Farzı az önde kılmak

Soru: Sünneti, farz kılınan yerden geride mi kılmak gerekir? Önde kılmak mekruh mudur?

CEVAP

Mekruh değildir. Farzı önde kılmak evladır. Mesela öğlenin ilk sünnetini kılınca, farzı biraz solda ve ileride kılmak, son sünneti de farz kılınan yerin solunda ve az gerisinde kılmak iyi olur. Farzı biraz solda ve ileride kılmak iyidir. Böyle farklı yerlerde kılmak müstehabdır. Namaz kılınan yer şahitlik edecektir. Bunun için değişik yerlerde namaz kılmak daha sevabdır. ([Şir'a şerhi](#))

İmamın son sünneti, farz kıldığı yerde kılması mekruhtur. Cemaatin kılması mekruh değilse de, başka yerde kılmaları müstehabdır. Son sünneti başka yerde, hattâ yolda kimseyle konuşulmazsa, evde kılmak daha iyidir. ([İmdad](#))

Cami kalabalık olunca, farzdan sonra aynı yerde son sünneti kılmak zorunda kalan, müstehab işlemek için, yanındakini emrivaki ile kendi yerine çekip, kendisi onun yerine geçmeye çalışmamalıdır.

Soru: Namazda selam verdikten sonra, eksik kıldığını hatırlayan kimse, kalkıp kalan rekâtları tamamlasa, namazı sahih olur mu?

CEVAP

Salam verince hatırlayıp da kalkarsa sahih olur. Allahümme entessalam'ı okuduktan sonra kalkarsa sahih olmaz, çünkü Allahümme... denince artık namazdan çıkmış olur.

En büyük hırsız

Soru: Aceleci olduğum için, namaza başlayınca hemen bitirmek istiyorum. Bazen zamm-ı sûrenin bir kısmını rükûda tamamliyorum. Üçüncü ve dördüncü rekâтта Fâtiha'nın son kısmını rükûda tamamladığım da oluyor. Rabbenâ lekel hamd'in yarısını da, secdeye inerken tamamliyorum. Rükû veya secde tesbihinin bir kısmını doğrulurken okuduğum da oluyor. Bunların mahzuru oluyor mu?

CEVAP

İslam Ahlakı kitabında, (Kıyamda okuduğunu, rükûda tamamlamak, rükûda okuduğunu kıyamda tamamlamak mekruhtur. Zamm-ı sûreleri rükûda tamamlamak, dört mezhepte de mekruhtur. Fâtiha'yı rükûda tamamlamak ise, Hanefî'de mekruh, diğer üç mezhepte, namazı bozar) deniyor. Bu durumda Mâlikî'yi taklit edenin de namazı bozulur.

Rükudan kavmeye, secdeden celseye kalkmak farz, kalktıktan sonra (Süphanallah) diyecek kadar durmak vacibdir.

İlmahal'de, (Rükûda ve iki secdede ta'dil-i erkân, yani (Süphanallah) diyecek kadar hareketsiz durmak vacib, daha çok durmak sünnettir) deniyor.

Buralardaki farzı herkes yapıyorsa da, genelde vacib terk ediliyor. Sünnet ise tamamen terk ediliyor.

Diğer sünnetlere riayet ettiğimiz gibi, bu sünnete de riayet etmeliyiz ve bunu asla ihmal etmemeliyiz. Eğer kavmede, (Rabbenâ lekel hamd) dersek, vacible beraber sünnet de yerine gelmiş olur. Celsede de (Süphanallah) diyecek kadar durulursa vacib yerine gelir, fakat daha fazla durulmazsa, sünnet yerine gelmiş olmaz, onun için buradaki sünnete de riayet etmeye çalışmalıdır.

Ömrümüzün en kıymetli anları, namaz kıldığımız vakitlerdir. İmam-ı Rabbânî hazretleri 2. cild, 69. mektubunda buyuruyor ki:

Bu zamanda insanların çoğu namaz kılmakta gevşek davranıyor. **Peygamber efendimiz**, (En büyük hırsız, kendi namazından çalan kimsedir) buyurunca, (İnsan, namazdan nasıl çalar?) diye sordular. (Namazda rükû ve secdeleri yapmamakla) buyurdu. (Hâkim, Taberanî)

Üç hadis-i şerif daha:

(Rükûda ve secdelerde, belini yerine yerleştirip biraz durmayanın namazını Allahü teâlâ kabul etmez.) [Deylemî]

(Namaz kılariken, rükûdan sonra kalkıp, dik durmayanın, ayakta, her uzvu yerine yerleştirmeyenin ve iki secde arasında dik oturmayanın namazı tamam olmaz.) [Taberanî]

(Bir mümin, namazını güzel kılar, rükû ve secdelerini tamam yaparsa, namaz sevinir ve nurlu olur. Melekler, o namazı göğe çıkarır. O namaz, namazı kılmış olana, iyi dua eder ve "Sen beni kusurlu olmaktan koruduğun gibi, Allahü teâlâ da, seni muhafaza etsin" der. Namaz güzel kılınmazsa, siyah olur. Melekler o namazdan öğrenir. Göğe götürmezler. O namaz, kılmış olana, kötü dua eder. "Sen beni zayi ettiğin, kötü hâle soktuğun gibi, Allahü teâlâ da, seni zayi eylesin" der.) [Taberanî, Ukaylî]

Namazda nereye bakılır?

Soru: Namaz kılariken nereye bakılır?

CEVAP

Kıyamda ve kavmede secde yerine, rükûda ayaklara, celsede ve teşehhüdde dizlere, secdede burnunun iki yanına, selam verirken omuz başlarına bakılır. Bunlar müstehabdır. Bildirilen yerlere bakılmazsa namaz mekruh olmaz, müstehab sevabından mahrum kalırız. Müstehabı terk etmek, mekruh değil, hilaf-ı evla olur. Yani müstehabı yapmayan sevabından mahrum kalır. Ama mazeretsiz bunları terk etmemeli. Namazda gözleri yummak tenzihen mekruhtur. Fakat zihni dağılmasın diye yummak mekruh olmaz. Secdede gözleri yummamalıdır.

Kıyam: Ayakta durmak. Kavme: Rükûdan kalkınca, dik durmak. Celse: İki secde arasında oturmak. Teşehhüd: Namazda oturmak.

Namazda açıktan okumak

Soru: Sitenizde (Yalnız kılanın, gece kıldığı farz veya nâfile namazlarında, sesli okuması müstehabdır, açıktan okunması gereken yerde gizli okumak, gizli okunması gereken yerde açıktan okumak secde-i sehvi gerektirir) deniyor. Bazen yatsının farzını kılariken ikinci rekâta ve vitrin üçüncü rekâtında sesli okumayı unutup sessiz okuyorum. Secde-i sehvi gerekiyor mu?

CEVAP

Secde-i sehvi gerekmez. (Açıktan okunması gereken yerde, gizli okumak secde-i sehvi gerektirir) ifadesi imam içindir. Yalnız kılanın sesli okumak vacib değildir. Yani vacibi terk etmiş olmadığı için secde-i sehvi gerekmiyor.

Namaz kılariken güneş doğsa

Soru: Sabah namazının farzını kılariken, Ettehiyyatü'yü okuduktan sonra Güneş doğsa, namaz bozuluyor. Bu namazı bozulmaktan kurtarmanın yolu yok mu?

CEVAP

İmam-ı a'zam hazretlerine göre, Güneş doğunca namaz bozulmuş olur. Çünkü namazdan kendi isteğiyle çıkmamıştır. Böyle durumlarda Ettehiyyatü'yü okuduktan sonra, Güneş doğmadan önce, hemen selam verilirse, namaz, **Hanefî** mezhebindeki bütün müctehidlere göre sahih olur. Eğer Güneş doğduktan sonra selam verilmişse, İmameyn'e göre yine namaz sahih olur. Böyle durumlarda İmameyn'in [**İmam-ı Muhammed** ile İmam-ı Yusuf'un] kavli esas alınırsa namaz bozulmaktan kurtulmuş olur. Yani namazı bozulmaktan kurtarmak için İmameyn'in kavline uymak gerekir.

İmamdan önce selam vermek

Soru: İmam, selam verirken, acele edip imamdan önce selam verenlerin namazı sahih olur mu?

CEVAP

Cemaatle namaz kılarken, farz olan hareketlerde imama uymak farz, vaciblerde vacib, sünnetlerde tâbi olmak sünnettir. Farz ve vaciblerde, imamla beraber hareket etmek, ayrıca vacibdir. Mesela imamla birlikte selam vermek vacibdir. Fakat imam Ettehiyyatü'yü okuyup selam verirken, henüz Ettehiyyatü'yü bitiremeyen biri, imamla birlikte selam vermeyip Ettehiyyatü'yü tamamlar, sonra selam verir. İmama uymak vacib, Ettehiyyatü'yü bitirmek de vacibdir. Ettehiyyatü'yü okumak vacibi önce gelir.

Cemaatle namaz kılarken, cemaatle kıldığını unutarak selam verip namazdan çıkanın, bu namazı iade etmesi gerekmez, mekruh işlemiş olur.

İmam, Ettehiyyatü'yü okuduktan sonra, uyusa **veya** bayılsa, cemaat selam verip namazdan çıkar. İmam, selam vermeyi unutarak kalkıp gitse, yine cemaat selam verip namazdan çıkar.

Tuvalet önünde namaz

Soru: (Tuvaletin kapısı açıkken, tuvalet önündeki holde, namaz kılınmaz. Tuvaletin kapısını örtmek şarttır) deniyor. Ben namaz kılarken, çocuk tuvaletin kapısını açtı. Namaz bitene kadar kapı açık kaldı. Benim namazım olmadı mı?

CEVAP

Evet, namazınız oldu. Tuvalet önündeki hol, ayrı bir oda sayılır. Hole açılan odalar da ayrıdır. O odalarda namazı mekruh eden resimler olsa bile, holde kılınan namaz mekruh olmaz. Bugünkü tuvaletlerde necaset açıkta olmadığı için, gerektiğinde tuvalette bile kılınsa, namaz yine mekruh olmaz.

Lâhık ne demektir?

Soru: İmamla namaz kılarken abdesti bozulan, abdest alıp gelince namazını nasıl kılar?

CEVAP

Böyle kimseye lâhık denir. Lâhık, iftitah tekbirini imamla beraber almış, fakat abdesti bozulup, sonra abdest alıp, tekrar imama uyana denir. O kişi, eğer dünya kelamı söylememişse, imamın ardında gibidir. Fakat camiden çıktıktan sonra, pek yakın yerden abdestini almalıdır. (Çok ileriye giderse, namazı bozulmuş olur) diyen âlimler de vardır.

Lâhık kaçırdığı rekâtları tek başına kılınca, Fâtiha ve zammı sûre okumaz, imam arkasındaymış gibi hareket eder ve kendi başına kılarken yanılırsa, secde-i sehv yapmaz.

Lâhık, imamına yetişemeyeceğini bilirse, kılmadıklarını kaza etmeden hemen imama uyar. İmam namazdan çıkınca, kendisi kaçırmış olduğu rekâtları veya rükünleri kaza eder. Mesela, dördüncü rekâta abdesti bozulan, saftan ayrılır ve namaza aykırı olacak bir şeyle uğraşmadan hemen abdest alıp imama uyar. İmam selam vermişse, kendi başına o dördüncü rekâti, hiçbir şey okumadan, imamla kılıyormuş gibi tamamlar. Çünkü lâhık, imamla namazını kılmış sayılır.

Bu durum, üçüncü rekâta meydana gelse, imam da, dördüncü rekâta başlasa, lâhık abdest alıp, önce o üçüncü rekâti kıraatsız olarak kılar, ondan sonra imama uyar. Onunla dördüncü rekâti kılarak selam verir. Fakat imama böyle yetişemeyeceğini bilirse, hemen imama uyar. İmam selam verince, kalkıp üçüncü rekâti kıraatsız olarak kılıp selam verir.

İmam secde-i sehv yapsa, lâhık henüz namazını bitirmemişse, imama uymaz, namazını bitirdikten sonra secde-i sehvi yapar.

Eshab-ı Kiram kitabı

Soru: Gazetede çıkan bir yazıda, Eshab-ı Kiram kitabından alınarak, Seyyid Abdülhakîm-i Arvâsî hazretlerinin tesbih kullanmanın sünnet olduğunu yazdığı belirtilmiş. Abdülhakîm Arvâsî hazretlerinin Eshab-ı Kiram kitabında, tesbih kullanmakla ilgili bir bilgi yok. Bir yanlışlık mı var?

CEVAP

O yazıda bahsedilen kitap, Abdülhakîm Arvâsî hazretlerinin (Sahabe-i kiram) kitabı değildir. Hakikat Kitabevi yayınlarından olan Eshab-ı Kiram kitabıdır. Bu kitabın 72. baskısında 158. sayfada deniyor ki:

Seyyid Abdülhakîm-i Arvâsî hazretlerinin, risale büyüklüğünde müteaddid mektupları vardır. Mevlid okunmasının ve tesbih kullanmanın başlangıcı ve meşruiyeti ve (Rabita-yı şerife) risalesi ve İslam halifelerinin sonuncusu olan Sultan Vahîdeddin han zamanında (Medrese-i mütehassısın) denilen İslam üniversitesinde tasavvuf müderrisi [profesörü] iken yazdıkları (Erriyaz-ut-tasavvufiyye) kitabı ve (Sahabe-i kiram) ve (Ecdad-ı Peygamberi) risaleleri ve İslam hukuku isimli eserleri, Arabî, Fârisî ve Türkçe şiirleri pek kıymetlidir.

Biz buradan alarak, o yazıyı yazmış ve kaynak olarak da, Hakikat Kitabevi yayını olan Eshab-ı Kiram kitabını göstermiştik. Yanlışlık yoktur, sadece yanlış anlaşılma vardır.

Soru: Bazıları tesbih çekerken Sübhanallah derken tesbihi aşağıdan yukarıya doğru, Elhamdülillah derken düz, Allahü ekber derken yukarıdan aşağı doğru tutuyor. Neden böyle yapıyorsunuz? diye sorduğumuzda Sırat köprüsü böyle olduğu için diyorlar. Böyle yapmakta mahzur var mıdır?

CEVAP

Bir mahzuru yoktur.

Soru: Namazdan sonra Âyet-el kürsi okunduktan sonra tesbihe niçin üflüyoruz?

CEVAP

Tesbihe üflenmez. Elimize üfleriz. Üflemek caizdir, çünkü **Peygamber efendimiz** bir şey okuduğu zaman bazen ellerine üfleyip mübarek vücutlarına sürerlerdi. Ellere üflerken tesbihe de üflenirse mahzuru olmaz.

Soru: Güneş doğarken ve güneş batarken tesbih ve dua etmekte mahzur var mı?

CEVAP

Mahzuru yok. Sadece sabah namazı güneş doğarken kılınmaz. İkinci namazı güneş batmadan başlanırsa, güneş battıktan sonra devam edilir.

Soru: Akşam ve sabah namazından sonra haşr suresinin sonunu, yatsıdan sonra Amenerresulüyü okumak müstehap mıdır?

CEVAP

Evet müstehaptır.

Soru: Haşr suresini okurken 3.de (**Esteizü**) demek caiz mi?

CEVAP

Evet.

Soru: 33 lük tesbihle tesbih çekmek caiz mi?

CEVAP

Evet.

Soru: Namaz kılınca yanımızda gürültü yapan kişiye yapma kafam karışıyor anlamında ima etmek için tesbihleri biraz yüksek sesle söylemek caiz mi?

CEVAP

Evet caizdir.

Soru: Namazları yavaş kılıyorum. ben namazı bitirip tesbihata başlayacakken Kur'an okunuyor. Kur'an okunurken dinleyip sonra mı tesbihatı yapmalıyım, yoksa okunurken tesbihatı yapmaya devam etmeli miyim?

CEVAP

Okunan Kur'anı dinlemek farzdır, bin sene tesbih çekseniz o kadar sevap alamazsınız. Çünkü nafil, farzın yanında denizle damla gibi bile değildir. Onun için farzı tercih etmeli, yani Kur'anı dinlemeli. Hatta Kur'an okunurken sünnet ve nafil namaz da kılmamalı.

Soru: Farz namazlardan önce veya sonra secdeye kapanarak dua edilmez mi?

CEVAP

Namaz içinde secdede iken dua edilmez. Farz namaz dışında her zaman secdeye kapanıp dua edilir. Ancak farz ile sünnet, sünnet ile farz arasında yapmamalıdır. Nafil namazlarda secdede iken dua edilebilir.

Soru: Bazıları üç istigfarı imam selam verdikten sonra okuyor. Allahümme entesselam...dan sonra okunması mı gerekiyor?

CEVAP

Evet.

Soru: Kış günü soğuk olunca, namazı kılıp tesbih ve duaları yatakta okumak caiz mi?

CEVAP

Evet, caizdir.

Soru: Namazdan sonra, hep aynı duayı okumak mekruh mudur?

CEVAP

Şuurla, uyanık kalb ile okunursa, hep aynı dua olsa da mekruh olmaz. Bir duayı ezberleyip, şiir okur gibi okumak mekruhtur. Yani ezberlenen şeyi papağan gibi tekrar etmek mekruhtur. Ama ne istediğini bilerek aynı şeyleri istemek mekruh olmaz.

Tesbih bid'at mi?

Soru: Numaratörle veya elektronik sayaçla tesbih çekmek, zikretmek bid'at midir?

CEVAP

Sayı saymak ibadet değil, âdettir. Deveye binmek zevaid sünnettir. Otomobile, uçağa binmek âdettir, sünnete aykırı değildir. Bunun gibi, mekanik veya elektronik aletlerle tesbih çekmek bid'at değildir. Ancak bu aletleri insanların içinde kullanmak

dikkati çeker. Riyaya, fitneye sebep olabilir, gösterişe kaçabilir. Bu bakımdan cep içinde ve tenhada çekilmelidir.

Normal tesbihlerle de, elektronik tesbihlerle de tesbih çekmek bid'at değildir. İbni Abidin hazretleri buyuruyor ki:

Resulullah efendimiz, bir kadının tesbihleri, çekirdeklerle saydığını görmüş; fakat yasaklamamıştır. Bu da, tesbihleri, taşla, çekirdekle ve tesbihle çekmenin caiz olduğunu göstermektedir. Delili de şudur: **Ebu Davud, Tirmizi, Nesai, İbni Hibban** ve Hâkim'in; Said bin Ebi Vakkas'tan [radiyallahü anh] rivayet ettikleri hadis-i şerifte, **Resulullah** bir kadının çekirdeklerle veya çakıl taşlarıyla tesbih çektiğini gördüğü halde yasaklamadığını bildirmektedir. (Redd-ül-muhtar)

Peygamber efendimiz için aslını bildirirdi. Mesela, (Ezanı yüksek yerde okuyun) buyurmuştur. Bunun için Minarede ezan okumak sünnete aykırıdır denmez. Tesbihi hurma çekirdeğiyle, iğde çekirdeğiyle veya çakıl taşıyla saymak, sünnete aykırı değildir. Merhum hocamızın bir hatırası, bu konuyu çok iyi açıklamaktadır:

Lisede öğretmen iken derste, bir talebe, (Hocam, harpte ölen Müslüman şehit olur mu?) dedi. (Evet, olur) dedim. (Peygamber bunu haber verdi mi?) dedi. (Evet) dedim. (Denizde boğulursa da, uçaktan düşerse de, helikopterden düşüp ölürse de şehit olur mu?) dedi. (Evet, olur) dedim. (Peygamberimiz bunları da haber verdi mi?) dedi. (Evet, haber verdi) dedim. Bir kahraman edasıyla, (Hocam, o zaman uçak ve helikopter var mı idi?) dedi. (Peygamber efendimiz, Cami-ul-kelime idi. Çok şeyleri, bir kelimeyle, bir cümleyle bildirirdi. (Yüksekten düşen şehit olur) buyurdu) dedim. Talebe, (Şimdi anladım) dedi.

Demek ki, attan düşsün, minareden düşsün, teleferikten düşsün, yüksek yerden düşüp ölünce şehit olur. O zaman minare ve teleferik yoktu denmez.

Kanserden ölen müminin şehit olduğu bildirilince, (O zaman kanser mi vardı da, Resulullah bildirdi) diyenlere, hadis-i şerifte iç hastalıklarından ölen şehit olacağı açıklanmıştı. Her hastalığın ismen teker teker bildirilmesi gerekmez. Şu hadis-i şerif birçok hastalığı içine almaktadır: (İç hastalıklarından ölen kimse şehittir.) [İbni Asakir]

Tesbih taneleri

Soru: Tesbihteki taneler, 33 değil de, fazla veya eksik olursa mahzuru olur mu?

CEVAP

Bilinmeyince mahzuru olmaz. 33 sayısı, 3'ün katı olduğu için, tesbih çekerken, bazen üçer üçer çekilirse, eksik veya fazla olup olmadığı, ayrıca saymadan anlaşılabilir.

Cenneti istemek

Soru: Namazdan sonra cenneti istemek ve cehennemden korunmak için hangi duayı okumalı?

CEVAP

Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Namazı bitiren kimse, hiçbir şey konuşmadan "Allahümme ecirni minennâr ve edhilni cennete" demezse melekler, "Yazık şuna, cehennemden korunmasını istemekten aciz kaldı", cennet de, "Yazık şuna cenneti istemekten aciz oldu" der.) [Taberani] Duanın anlamı, (Ya Rabbi, cehennemden koru, cennete dâhil eyle) demektir. Bu dua, namazdan sonra, dua ederken okunabilir. Namazı bitirince demek, tesbihleri çekip duayı ettikten sonra demektir. Tesbihlerden önce yapılması bid'at olur. Duadan sonra konuşsa da, o duayı okursa, bildirilen ecre kavuşur.

Haşr suresinin sonu

Soru: Sabah ve akşam namazında sonra okunan Haşr suresinin sonunu, Hüvallahüllezi yerine Lev enzelna'dan başlayarak okumak bid'at olur mu?

CEVAP

Hayır bid'at değildir. **Peygamber efendimizin** Lev enzelnadan okuduğu da bildirildi. La yestevi'den okunsa, hatta Haşr suresinin tamamı okunsa yine bid'at olmaz. Yatsı vakti, Bekara suresinin son iki âyeti yani Amenerresulü diye başlayan iki âyet okunur. Daha fazla okunsa, Bekara'nın tamamı okunsa yine bid'at olmaz.

Namazda okumak

Soru: Sabah ve akşam Haşr suresinin sonunu, gece yatarken de Amenerresulü'yü okumak çok sevap. Bunları namazda okumak, denilen vakitte okumak yerine geçer mi?

CEVAP

Evet daha iyi olur. Her zaman sabah ve akşam namazının ya farzının veya sünnetinin ilk rekâtında hep Haşr suresinin sonu yani Hüvallahüllezi okunabilir. İkinci rekatta da herhangi bir sure okunur. İkinci rekattaki değişik olunca sakıncası olmaz. İkinci rekatta hep aynı sure okunursa, birinci rekatta okunan değişik olmalı. Yatsı namazının sünnetinde veya farzında da Amenerresulü okunur. Bilen ve vakti olan Tebareke suresini de okursa daha iyi olur.

Sabah ve ikindiden sonra

Soru: (Sabah ve ikindi namazlarından sonra son sünnet olmadığı için cemaatin yerinden kalkmaması gerekiyor) diyenler var. Doğru mudur?

CEVAP

Doğru değildir. Safları bozmak müstehabdır, son sünneti olmayan namazlar bundan istisna tutulmamıştır. Kitaplarda deniyor ki:

Farz namazları kılınca, safları bozmak müstehabdır. ()

Cemaatin farz namazdan sonra safları bozması, sonradan gelen kimselerin onların farz kıldığını sanmaması için müstehabdır. (Halebî-yi sagir)

Görüldüğü gibi safları bozmak, sabah ve ikindi namazlar dahil bütün namazlar için bildiriliyor.

Hadis-i şeriflerle amel etmek

Soru: Camiye girince oturmadan namaz kılınırsa veya ayağa kalkmadan şu dua okunursa şu sevab alınır diye hadisler var. Camide oturulduktan veya ayağa kalkıldıktan sonra okunursa sevabı azalır mı, yoksa hiç sevab olmaz mı?

CEVAP

Hadis-i şeriflerden bizim hüküm çıkarmaya çalışmamız ve çıkardığımız hükümle amel etmemiz çok yanlış olur, çünkü o hadis-i şerif ictihad isteyebilir, başka bir hadis-i şerifle değişmiş olabilir, nesh edilmiş olabilir veya bilmediğimiz bir tevili vardır. Mezhebimizin hükmü neyse onunla amel edilir. (Berika)

Mesela hadis-i şerifte, denizden çıkan her hayvanın yendiği bildirilirken, **Hanefî** âlimleri deniz haşeratının yenmesinin caiz olmadığını bildirmişlerdir. Yine hadis-i şerifte kan aldırmanın, vücuttan kanın çıkmasının abdesti bozmayacağı bildirildiği hâlde, **Hanefî** âlimleri, vücuttan kan çıkınca abdestin bozulacağına hükmetmişlerdir. Bunun için bizim, hadis-i şerifle değil, mezhebimizin o konudaki hükmüyle amel etmemiz gerekir. Bildirdiğiniz hadis-i şeriflerden birkaçı:

(Mescide girince, oturmadan önce iki rekât namaz [tehiyyet-ül mescid] kılın!) [Buharî] (**Hanefî**'ye göre, oturduktan sonra da kalkıp kılınabilir.)

(Akşam namazından sonra, konuşmadan 6 rekât namaz kılan, 12 yıl nafile ibadet etmiş gibi sevaba kavuşur.) [İbni Mace] (Konuşulmuş olsa da yine Evvabin sevabı alınır.)

(Sabah namazını kıldıktan sonra konuşmadan kibleye karşı durup, güneş bir mızrak yükseldikten sonra, iki rekât işrak namazı kılan Cennetliktir.) [İslam Ahlakı] Konuşulsa da, yine o vakitte işrak namazı kılınıncaya işrak sevabı hâsıl olur.

(Akşam namazını kıldıktan sonra, hiç konuşmadan yedi kere "Allahümme ecirni minen-nâr" diyen, o gece ölürse, ona Cehennem ateşinden kurtuluş emâni [belgesi] verilir. Sabah namazından sonra da aynı şekilde okuyup, o gün ölene, yine ateşten kurtuluş emâni verilir.) [Müslim] Bunun da tesbihlerden önce yapılması bid'at olur. Konuştuktan sonra okuyan da aynı sevaba kavuşur.

(Namazı bitiren kimse, hiç konuşmadan "Allahümme ecirni minennâr ve edhilni Cennete" demezse melekler, "Yazık şuna! Cehennemden korunmasını istemekten aciz kaldı", Cennet de, "Yazık şuna! Cenneti istemekten aciz oldu" der.) [Taberanî]

Namazı bitirince demek, tesbihleri çekip duayı ettikten sonra demektir. Tesbihlerden önce yapılması bid'at olur. Duadan sonra konuşsa da, o duayı okursa, bildirilen ecre kavuşur.

Bir hadis-i şerifte de, sabah namazını kılıp, yerinden kalkmadan ve konuşmadan on defa, (La ilahe illallahü vahdehü lâ-şerike leh lehül-mülkü ve lehül-hamdü yuhyî ve yümît ve hüve alâ külli şey'in kadîr) okuyanın, o gün her türlü kötülükten ve şeytanın şerrinden korunacağı ve birçok sevablara kavuşacağı bildiriliyor. (Nesaî)

Yerinden kalksa da, okumadan önce konuşsa da, yine duanın faziletine kavuşur. Elbette daha iyi olanı, konuşmadan okumaktır.